ocazie, a fost acela că cvartetul românesc al ultimelor decenii are o individualitate proprie bine definită din punct de vedere spiritual, deseori susținută de un modalism specific muzicii noastre populare. Cum este și firesc, acest aspect general include cazuri particulare aparte concretizate în creația diferitelor personalități ale muzicii noastre. Și, în acest sens, se poate afirma că inspirația folclorică propriu-zisă îmbracă aspectele cele mai diverse, reținînd fie contururi ritmico-melodice pregnante, fie interpretînd și dezvoltînd conținutul spiritual al acestora în forme și modalități deja consacrate de marea tradiție a cvartetului european de coarde.

Cel de al doilea cvartet, aparținînd compozitorului Mircea Chiriac, degajă, astfel, un echilibru expresiv de natură luminoasă, folclorică : forma este clară, chiar simplistă, organizată pe baza reprizelor în structuri clasice de sonată sau lied, utilizînd un material muzical de provenientă populară.

Viziunea creatoare a compozitorului Zeno Vancea se remarcă — în cel de al cincilea cvartet al său — printr-un aspect polifonic dominant. Complexitatea formală apare, aci, drept un reflex firesc al unei complexități expresive ce dezvoltă ipostaze spirituale ale muzicii noastre populare ; tensiunea expresivă este puternică, momentele de liniște împlinind o necesitate interioară.

Ascultînd cel de al doilea cvartet al compozitorului Dumitru Capoianu, poți realiza — în primul rînd faptul că compozitorul a înțeles și și-a însușit în mod temeinic și personal marile exemple ale cvartetului secolului XX, exemple ilustru reprezentate în creația lui Enescu și Bartok ; conciziunea, integritatea formală corespund — în acest caz — unei sobrietăți emoționale, iar acest lucru fără a exclude momentele de inspirație melodică, tipul de cantilenă larg desfășurată.

Conceput, probabil, ca o parafrază a unor celebre pagini mozartiene, *Cvartetul consonanțelor*, aparținînd compozitorului Pascal Bentoiu, vizează, de fapt, împlinirea — în contextul contradictoriu al civilizației moderne, — a unor consonanțe spirituale, închegarea unor zone stenice, clare de gîndire, de simțire. Poate, de aici, provine și climatul general de divertisment, de divertisment interior însă, mai pregnant în partea secundă a lucrării — o adevărată badinerie ingenios concepută. Rezonanțele enesciene — în special de natură intervalică — le recunoaștem în partea a treia a acestui cvartet în care primatul melodic își spune, de altfel, pe deplin cuvîntul.

Muzica de cameră a lui George Enescu — foarte puțin prezentă în programele de concert ale actualei ediții a Festivalului — a fost, totuși, reprezentată de unul dintre opus-urile de adîncă maturitate ale maestrului. *Cvartetul în Sol major* op. 22 nr. 2 este o creație a ultimilor ani, o măsură fidelă a geniului enescian, lucrare în care grația interioară, aparte, a compozitorului apare înnobilată, iluminată, de căldura cugetului său atît de generos.

Ca și în alte lucrări ale maestrului Mihail Jora, cel de al doilea Cvartet de coarde etalează și el suprematia conceptului melodic de natură populară, fără a se apela direct la citat ; mai mult, indiferent de natura ei, melodica lui Mihail Jora are o structură aparte, foarte personală, aparent devitalizată expresiv, dar — de fapt — desemnînd o sobrietate malițioasă, pregnantă. Fascicolele sonore ale liniilor polifoniei apar larg spațializate într-un climat luminos în care meditația senină alternează cu tematica de joc.

Cvartetul nr. 2 al compozitorului Anatol Vieru desemnează o perioadă creatoare mult anterioară și — cu toate că lucrarea marchează drumul unei remarcabile evoluții în opera artistului — ne putem întreba, totuși, dacă toate momentele acesteia merită să fie rememorate după ani de prodigioasă activitate creatoare. Ca și alte creații ale acelei perioade, lucrarea se organizează pe baza unei structuri omofone predominante ; modalismul de extracție populară este pregnant și definitoriu.

Este, de asemenea, cazul să relevăm aportul inestimabil al membrilor cvartetelor „Muzica", „Philharmonia", „Pro Arte", și al cvartetului Filarmonicii din Cluj — violoniștii Gheorghe Hamza, George Nicolescu, Varujan Cozighian, Ștefan Ruha, Constantin Costache, Igor Turjanschi, Avy Abramovici, Vasile Horvath, violiștii Ludovic Lang, Gheorghe Jalobeanu, Gheorghe Popovici, Vasile Fülop, violoncelliștii Robert Sladek, Aurel Niculescu, George Georgescu, Iacob Dula, admirabili muzicieni prin al căror efort interpretativ aceste pagini sînt, din vreme în vreme, readuse în circuitul vieții noastre de concert.

D. A.

„Oedip" de George Enescu

Dificilă și plină de riscuri este încercarea de a transpune în muzică copleșitoarea tragedie sofocleană ...dar cu cîtă măiestrie și profunzime filozofică abordează Enescu acest subiect în gradioasa sa operă *Oedip !*

În egală măsură și de mare răspundere este obligația celor ce sînt chemați să dea viață scenică, împlinirii muzicale...

De aceea, cu mîndrie putem afirma că, ceea ce George Enescu a reușit, dîndu-i lui Oedip graiul sunetelor, este o culme, așa cum de altfel, culme este și versiunea scenică ce de 15 ani încoace înseamnă unul dintre cele mai statornice și convingătoare succese ale Operei Române.

Prezentarea operei *Oedip*, în cadrul celui de al VI-lea Festival Muzical Internațional „George Enescu", a reprezentat un nou și fericit prilej, pus la dispoziția specialiștilor și marelui public, de demonstrare a viabilității universale de care se bucură opus-ul enescian, iar spectacolul prezentat a însemnat pentru colectivul Operei o îndatorire de onoare de care acesta s-a achitat pe deplin.

Pecetea realizării artistice de mare valoare a spectacolului, aparține baritonului David Ohanesian, creatorul rolului tituar, care și-a confirmat o dată în plus, realele afinități cu umanismul legendelor antice și cu transpunerea lor în muzică de către Enescu. Dispunînd de o arie generoasă de posibilități vocal-

https://biblioteca-digitala.ro

Cvartetul Filarmonicii din Cluj

Cvartetul „Tokio"

Samo Hubad, Ion Voicu şi Orchestra simfonică a Radioteleviziunii Române

https://biblioteca-digitala.ro

Elena Cernei și David Ohanesian în „Oedip" de George Enescu

Scenă din „Ion Vodă cel Cumplit" de Gheorghe Dumitrescu

Ladmila Bakocevici și Vladislav Piatko în „Tosca"

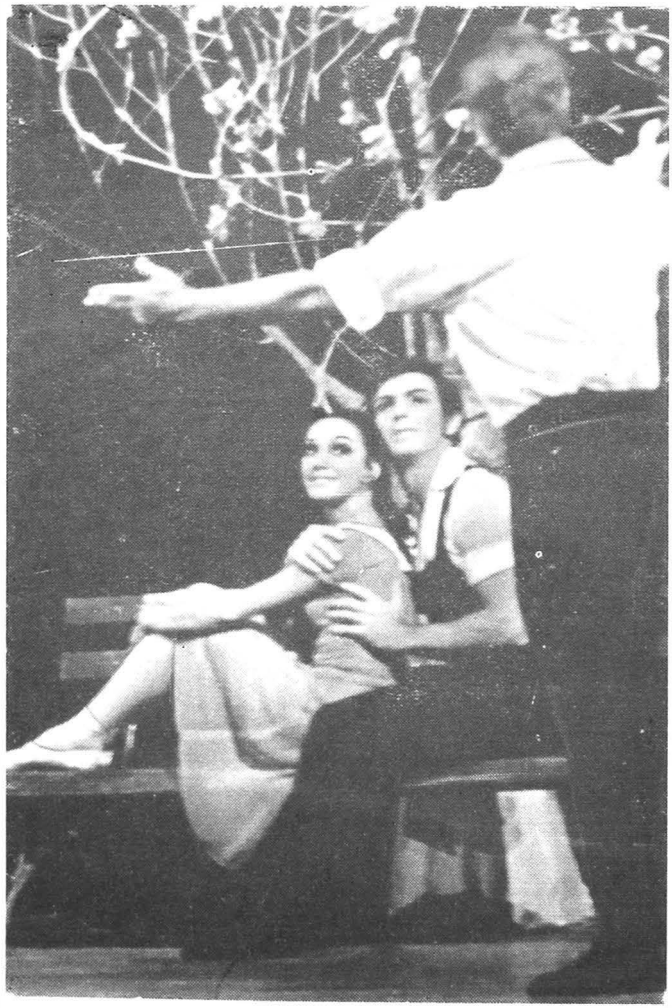

„Primăvara" de Cornel Trăilescu

https://biblioteca-digitala.ro

actoricești, cîntărețul biruie cu dezinvoltură multitudinea dificultăților partiturii și dă o convingătoare pildă de ceea ce cu adevărat se cheamă, identificare pînă la contopire cu eroul întruchipat. Dăruirea exemplară a artistului ne-a obligat să recunoaștem că am trăit cu adevărat mitul lui Oedip.

Deși realizate, poate ar fi fost necesar ca și celelalte roluri să primească o mai mare încărcătură de rigoare muzicală, de claritate în declamație lirică și de inteligență dramatică.

Spectacolul, desfășurat sub bagheta competentă și de sinceră sensibilitate a lui Cornel Trăilescu, în ambianța scenică adecvată a regizorului Jean Rînzescu cu participarea corului, exemplar îndrumat de Stelian Olariu, a însemnat un valoros act de cultură cu care prima scenă lirică a țării, a cinstit Festivalul ce poartă numele marelui ENESCU.

LUMINIȚA CONSTANTINESCU

„Ion Vodă cel Cumplit" de Gheorghe Dumitrescu

Opera Română din București a prezentat în cadrul celui de al VI-lea Festival Internațional „George Enescu" drama muzicală *Ion Vodă cel Cumplit* a compozitorului Gheorghe Dumitrescu, amplă frescă muzicală a evenimentelor din Moldova secolului al XVI-lea. Reușita spectacolului este nemijlocit legată de crearea unui nou personaj principal — alături de cel solistic — și anume poporul. Ansamblul coral al Operei Române, condus și pregătit de Stelian Olariu, urmărind cu atenție evoluția dramatică a rolului, s-a încadrat emoționant în concepția autorului : „Alături de tragedia eroului, am căutat să relev demnitatea, curajul și noblețea sufletească a poporului nostru, virtuți ce l-au ajutat să străbată negura vremurilor, apărîndu-și țara de jefuitorii dinăuntru și de cotropitorii dinafară".

Datorită și unei excelente distribuții — Constantin Iliescu în rolul boierului trădător — Ieremia, Iulia Buciuceanu în rolul Doamnei Marica, Viorel Ban — Postelnicul Mălai, Ioan Hvorov — Spătarul Gheorghe, Ion Stoian — solul turc, Pompei Hărășteanu în rolul străjerului — spectacolul a cunoscut un succes deosebit.

Cu bucurie am salutat alături de acești consacrați ai primei noastre scene lirice un buchet de tinere talente : Cornelia Pop, Mihaela Mărăcineanu, Eduard Tumageanian, Mihai Panghe, Dan Zancu — pe care regizorul George Teodorescu nu a ezitat să-i distribuie.

În rolul voevodului-erou, a apărut oaspetele ieșean, Nicolae Sasu. Voce caldă, generoasă, condusă cu inteligență și dublată de o excelentă ținută artistică. Baritonul Nicolae Sasu a impresionat profund publicul bucureștean, care l-a răsplătit cu binemeritate aplauze.

Spectacolul Operei Române a adus un omagiu marelui Enescu, reînviind istoria zbuciumată a poporului pe care l-a iubit, l-a cîntat și l-a reprezentat cu cinste.

VALENTINA STOICESCU

„Primăvara" de Cornel Trăilescu

Alături de capodoperea enesciană *Oedip* și drama istorică populară *Ion Vodă cel Cumplit* de Gh. Dumitrescu, baletul *Primăvara* de Cornel Trăilescu a adus în cadrul manifestărilor Festivalului Internațional „George Enescu" acel plus de actualitate necesar în alcătuirea unei imagini unitare asupra preocupărilor și ariei de cuprindere tematică, muzicală, regizorală și coregrafică a primei scene românești.

Aceeași idee comună — a luptei oamenilor de-a lungul veacurilor pentru libertate și dreptate socială — care a unit titlurile înscrise în Festival (ne referim și la cel de al patrulea spectacol cu opera *Tosca* de Puccini) străbate ca un fir roșu subiectul și muzica acestui balet, după un libret de Alecu Popovici, de o remarcabilă fantezie și prospețime, în care abundă idei de o valoroasă încărcătură umanistică. Chipurile și faptele eroilor sînt apropiate spectatorilor de azi, vorbind despre țeluri și izbînzi la care au asistat și în care au fost angrenați.

Compus în cinstea aniversări unei jumătăți de veac de la întemeierea Uniunii Tineretului Comunist din țara noastră, și prezentat în aprilie 1972 baletul *Primăvara* a adus în ansamblul manifestărilor internaționale de anul acesta rememorarea unor pagini glorioase din trecutul tinerilor comuniști români în anii grelei ilegalități, cînd, cu prețul a numeroase jertfe, ei au putut ține aprinsă flacăra speranțelor și a încrederii în instaurarea adevăratei primăveri pentru poporul nostru.

Desfășurarea baletului, reușit imaginată și țesută coregrafic, de o deosebită vivacitate ritmică și de o aleasă varietate (maestru de balet, Vasile Marcu), ilustrează elanul și încrederea de nestăvilit în victoria idealurilor tinerilor eroi. Conduși de muncitorul Ilie, tinerii Radu și Doina, ca și ceilalți din preajma lor, învață să-și unească forțele, își lămuresc revoltele și știu pentru ce să lupte. Atitudinea lor față de dușmani e demnă, perseverentă, pînă dincolo de momentul victoriei, cînd îi vedem construind cu mîinile lor, ca brigadieri pe șantiere, „Primăvara" la care au năzuit. Îi vedem alăturindu-se trezirii întregului popor la viața nouă, cu aceleași forțe inerente vîrstei tinereții lor.

Poate și acestui fapt — de a fi prima lucrare de acest gen, inspirată din lupta revoluționară a clasei muncitoare din România, parcurgînd o etapă costitutivă din cel mai apropiat trecut al țării — i se datorează primirea călduroasă pe parcursul spectacolelor prezentate pînă și la recentul Festival. A fost și acum apreciată scenografia Hristofeniei Cazacu, adecvată liniei spectacolului, colaborînd la urmărirea și gradarea dramaturgiei literar-muzicale, mai ales

https://biblioteca-digitala.ro